

EESTI SPORDILEHT

KEHAKULTUURI SIHTKAPITALI VALITSUSE * EESTI SPORDI KESKLIIDU * JA * ÜLERIIKLISE VÕIMLEMISÕPETAJATE SELTSI HÄÄLEKANDJA *

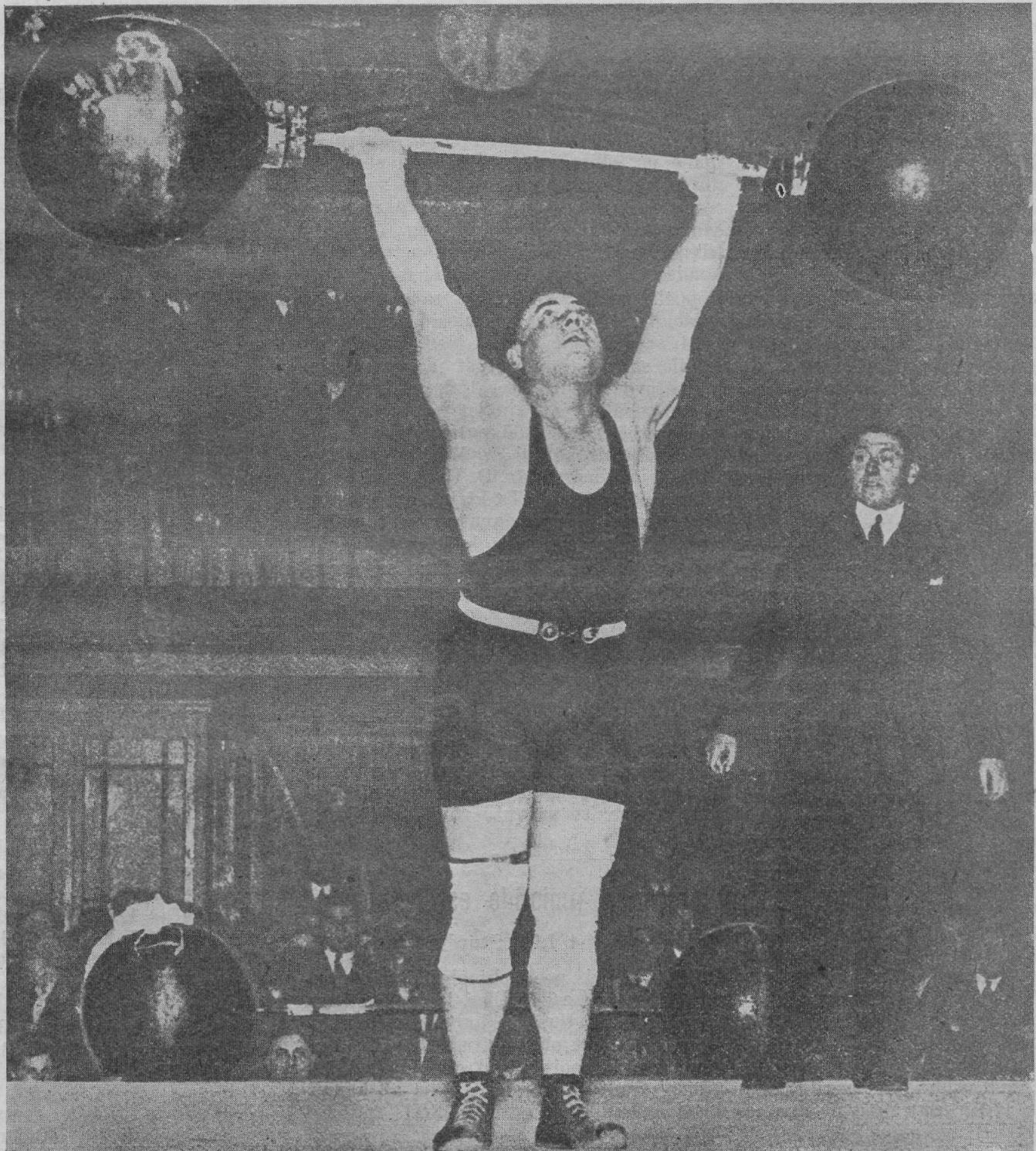
Toimetus ja tallitus: Tallinn, Vene tän. 11-a, kr. 10. Postkast 70. Telefon 9-28. ☞ Tellimise hind: aasta peale 7 krooni, kuus 60 senti. Eesti Spordileht ilmub igal reedel.

IX. aastakäik.

Reedel, 16. novembril 1928. a.

IX. aastakäik.

MAAILMA TUGEVAIM MEEES.

Charles Rigoulot tõukab kahega 180 kg. ehk 11 puuda, mis uus maailmarekord.

Hingelised erufused ja kehalised suur-saavutused.

E. Matthiase järele.

Teoses „Psüühiline energia, hingeline ärritus ja hingeline pingutus“ kõneleb tuntud teadlane Zeehandelaar igale sportlasele väärtuslikkudest suhetest, mis inimeses kehaliste ja hingeliste toimingute puhul aset leiavad.

Zeehandelaar läheb välja sellest, et iga psüühilise elu aluseks on teatud, kuigi mitte just täpselt mõõdetav energia-allik. Inimesed eralduvad üksteisest oma psüühilistes avaldustes erineva energiatagavaraga. Kui sellest jätkub, et seista tegeliku elu vaimliste nõuete kõrgusel, siis on inimene hingeliselt terve. Kui energia-hulk on väike, peavad tulema ilmsiks psüühilised korratused.

Psüühilise energia mainimisega jõuame ka n. n. psüühilise pingutuse juure. Psüühilisel pingutusel on kaaluv osa ise-loomu muutmise, vaimlise arenemise, paljude nähete, nagu väsimuse, une ja hingeliste ärrituste puhul.

Sportlasele on erilise tähtsusega viimane vahekord. Kõrgendatud psüühilise pingutuse, s. o. hingelise ärrituse mõju kehale, on ju teada. Rõõm ja häbi viivad näit. veresoonte paisumise nähteni. Mure, hirm, ehmatuse tõmbavad neid kokku. Hingeliste ärritustega mõjutatakse ka näärmeid; nii tekivad valu puhul pisarad, hirmu puhul oksendus jne. Rõõmutunded ergutavad sülje-, mao- ja soolemahlade erinemist, isegi maks virgutatakse suurendatud sekretsioonile, kuna kurbus, rõhutuse, viha, hirm ja valu viivad n. n. „närvilistele mao- ja sooleriketetele“. Häid sportlikke saavutusi võib näidata ainult rõõmsas, lustilikus meeleolus, kuna rõhutud tuju iga saavutust kahandab.

Zeehandelaari tööst on veel teinegi mõtte tähtis. Peatükis „Suursaavutusi hingeliste mõjude ja olemasolu hädaohu tõttu“. Prof. dr. med. Bier'gi tähendab, et inimesed suures ärrituses ja hädaohus võivad näidata tegusid, millesten nad normaalses seisukorras kunagi ei küüni.

Bier püüab leida seletust selles, et meie keha on nii sisse seatud, et ta harilikudel oludel kunagi oma täit lihasjõudu ei pane välja. Seda juhtub vaid erikordadel ja nimelt siis, kui vägevate hingeliste mõjutuste puhul kustuvad kõik pidurdavad asjaolud. Harilikult töötab lihas ainult osa oma soonekestega, kuna teine osa puhkab. Ka prof. dr. Mollier jagab sama vaadet oma kuulsas töös „Plastiline anatoomia“.

Zeehandelaar näitab ainult, et tugevate hingeliste erutuste puhul, näit. pinevas ootuses — kas või stardipaugu ootel, stardipalavikus — näärmed kõrgel määral eristavad adrenaliini ja veresuhkrut. Adrenaliini eristamisega sunnitakse süda suuremale tegevusele, vererõhumine on teatud ajaks kõrgendatud, lihased suudavad sooritada suurendatud töö. Inimene suudab seega ärrituses rohkem saavutada, kui ta harilikus olekus julgeb lootagi.

Mõlema autori vaated ei käi üksteisele vastu, hoopis vastupidiselt — nad täiendavad üksteist. Üks, psühholoog, selgitab meile primäärseid psüühilisi suhteid, anatoom ja kirurg valgustab anatoomilisest struktuurist võimalduvaid nähteid.

Kui tihti ei või lugeda sporditeadetest, et see või teine mängija tõusis võist-

luse jooksul hiilgevormi. Süvenenud jälgi teab aga ka, et seesugune „hiilgevorm“ on hoopis üürrike, mööduv nähe, vast juba tunni või poole pärast, ja et järgmisel päeval või nädalal mõnda suursportlast ta kehvade saavutustega ei taha äragi tunda. Siin tuleb ilmsiks isiklik sportlik omadus, pealtvaatajate ergutatavatest hüüetest end erutada, end pingutatud psüühilisse seisukorda viia, mis siis kõik füsioloogilised kui liikuvus-anatoomilised mootorid päästab valla. Sellest seisukohast on ka mõistatav, et sportlikud suursaavutused, „rekordid“, pea alati avalikkudel võistlustel ja väga harva vaikselt treeninguplatsil püstitatakse.

Sel omadusel on oma hüved kui ka pahed. See võib inimese kord virgutada suursaavutustele, teinekord aga, kui samale inimesele välismuljed ei meeldi, tingituna kas ebaseaduslikult või mitteõbralikkudest pealtvaatajatest, lüüa hoopis kergeltsüttiva erutuse vastupidisesse suuna. Inglise kiidetakse eriti, et ta selles suhtes on mõjutamatu ja kõigis võistlustes jääb ühesuguseks.

Tahtejõud peab suutma võita suggesttiivseid mõjusid. See on siis eriti väärtuslik, kui need ähvardavad meie saavutust pidurdada. Vastupidisel puhul, kui need meile on sõbralikud, peab neid suudatama põhjani kasutada.

Need on teadagi tegurid, mida ei saa mõõta ühegi instrumendiga. Iga aktiivne sportlane ja spordiõpetaja peab nendest vahekordadest aga olema teadlik. Lõppeks peab vist juhtima tähelepanu ka asjaolule, et üliinimene saavutusi tuleb sa sellistena võtta. Nad tähendavad kehale suurimat pingutust ja peavad olema ettevaatlikult kasutatud, et inimesele mitte kehalist ja vaimlist kahju tuua ja teiseks tööks teda kõlbmatuks teha.

Uurimuste põhjal St. Moritzi taliolümpiaadil jõuab prof. dr. O. Huntemüller samale kokkuvõttele. Ta kirjutab: Võistlus peab olema ja suursaavutusi peab püütama! Meie peame aga kui arstid, eriti sportarstid, endi hääle tõstma selle vastu, et kehalt nõutakse liig sagedasti sarnaseid suursaavutusi, s. o. individuaalsete võimete piiridest üleminekut.

Võistlejad peavad endid peale võistlusi eriti külmetuste, söögikorratuste jne. eest hoidma.

Alaline pingutus üksteisele järgnevatel suurvõistlustel peab jääma ära, kui võistleja ei tunne end olevat konditsioonis, mis võimaldaks hädaohutut üleastumist normaalse saavutusvõime piiridest.

Ameerika junioride esivõistlused.

Hedges kõrgust 1.94, Sturdy teivast 4.05.

New-Yorgis peeti oktoobri lõpul Ameerika junioride esivõistlusi kergejõustikus. Ilmad olid võistlusteks halvad, sajused ja külmad. Sellest oli tingitud ka, et Travers Islandi spordiväljal oli võistlusi jälgimas ainult 75 inimest. Ilma all kannatasid loomulikult suurel määral tagajärjed.

Junioride hulgas esines ka 4 Ameerika olümpia atleeti. Neist tõukas 10-võist-

leja Barney Berlinger 13.89 kuuli, mis ta enese rekord. Teivas tuli ta teiseks. Frank Cuhel, 400 m tõkkejooksus teine Amsterdami, võitis 440 yardi, Ben Hedges, kõrgushüppe teine, püstitas junioride rekordi 1.94 ja Robert Maxwell, Amsterdami poolfinaalis kõrvaldatud tõkkejooksja, tegi katset nüüd sprinterina, kuid ei pääsnud ei 100 ega 220 yardis kohale.

Yale'i üliõpilane Fred Sturdy teivas-hüpe 4.05 on Hedgesi kõrgushüppe kõrval võistluste parim saavutus. Jooksudes saavutati üldiselt väga keskpäraseid tagajärgi. Parim neist suhteliselt Louis Gregory 6 miili jooks 31.40,8 — mis ka junioride rekord.

Tagajärjed:

100 yardi — 1. K. Wibecan (neeger) 10,4; 2. A. Post 2 m; 3. A. Fagelman.

220 y. — 1. R. McCue 23,6; 2. D. D'Auria; 3. A. Post.

440 y. — 1. F. Cuhel 52,2; 2. Ch. Kelly; 3. J. Posch. — Cuhel juhtis kogu maa. Lõpuks oli ta jalust üsna kange, kuid hoidis esikoha siiski alal.

880 y. — 1. M. Goldfish 2.04,0; 2. J. Posch; 3. W. Warden. — Võitja on Rootsi treeneri Hjertbergi õpilane, kes saavutusega oli väga rahul. Võistlus oli päeva viimane ja läks täie marutuule ja vihma-lõrtsi juures.

1 miil — 1. R. Brown 4.29,2; 2. J. Hickey; 3. E. Vanzke. — Haruldast tugevat võistlust.

6 miili — 1. L. Gregory 31.40,8; 2. Phil Silverman 32.06,0; 3. I. Totten. — Silverman juhtis 5 miili, mil kannuliseid Gregory läks mööda. Endine junioride rekord oli 32.16,0.

120 y. tõk. — 1. Sol Furth 15,8; 2. E. Carruthers; 3. C. Crusole. Nõrkade aegade peale vaatamata tüse võistlus.

220 y. tõk. — 1. J. Tomasko 26,4; 2. C. Reed; 3. E. Winterbottom. —

440 y. tõk. — 1. V. Biesiakievicz 61,4; 2. E. Winterbottom; 3. Brabdeal.

Takistusjooks — 1. F. Osgood 11.06,6; 2. C. Jensen; 3. H. Santos. Santos oli Amsterdami esindamas Portugali värve. 3 miili käik — 1. W. Carlson 23.45,0; 2. A. Podbieskij; 3. A. Rozniak.

Kuul — 1. B. Berlinger 13.89; 2. Ch. Smith 13.15; 3. H. Eriksson (soomlane) 13.14.

Ketas — 1. E. McArdle 39.89; 2. L. Lawrence 36.85; 3. N. Kanrich 36.67.

Oda — 1. S. Elstein 52.55; 2. A. Cruickshank 47.77; 3. Hakola (soomlane) 45.50. — Oda visati vastu tugevat tuult. Vasar — 1. J. Dalenz 42.46; 2. J. Kirby 40.61; 3. B. Sherman 38.39.

Raskus — 1. P. Morggraff 7.42; 2. B. Sherman 7.28; 3. P. O'Donnell 7.25.

Kõrgus — 1. B. Hedges 1.94; 2. A. Cronin, H. Ginsburg ja M. Muslin 1.79. — Hedges võttis kõik kõrgused esimese katsega. 1.96 ajas ta 3 korda maha. Igatahes on Hedges Kingi järel praegu parim Ameerika kõrgushüppaja.

Kaugus — 1. P. Delehanty 6.81; 2. S. Furth 6.69; 3. J. Knobel 6.46.

Teivas — 1. F. Sturdy 4.05; 2. B. Berlinger ja W. Cone 3.50; 3. M. Natbony 3.20.

Kõlmik — 1. S. Furth 13.83; 2. Ch. Beck (norralane) 13.60; 3. Mike Andersky 13.27.

— Pellin'en võitis rootslase Vestergreni Stokholmis ja Göteborgis paremusvõiduga, kuid kaotas omakorda samuti Vestergrenile Malmös.

Suurvõistlused Jaapanis.

Maailma parimad ujujud koos. Keiser ja printsid võistlustel. 15.000 pealtvaatajat. Hiiglasuured hõbepokaalid auhindadeks.

Arne Borg kirjutab oma võistlustur- neelt Jaapanis: „Täna algasid Jaapani suured veespordi pidustused suurima rahvamassi ees, mis ma kunagi näinud. Sport on Jaapanis praegu päeva sensatsiooniks, seda tänu hiiglalehe Asahi reklaamile.

Välismaa ujujatest on Jaapanis külas praegu viis ameeriklast, Rademacher manageriga ja mina mõrsjaga. Kõik pääsetä- hed võistlustele olid juba mitu päeva ette müüdnud ja politseil tuli kõike jõudu välja pannes ujumisstaadionist eemal hoida tu- handeid piletiteta pealetungijaid.

Ujumisbassein on 50 meetrit pikk, hiig- la tribüünidega. Kahepäevaliste võistluste korraldamine on läinud ujumisliidule maks- ma 25.000 dollarit, millise summa kindlus- tas Asahi. Tema riisiko ei tohtinud olla suur, sest pealtvaatajaid oli võistlustel niivõrd palju, et tekkis isegi ülejääk 30.000 krooni, mis läks ujumisliidu heaks.

Ujumisstaadion on Tokiost umbes tun- ni tee kaugusel ja sinna pääseb trammiga. Rahvamass kasutas seda ühendusabinõu, kuid rohkesti ka autosid, käsitsi aetavaid kaarikuid ja muid sõiduriistu. 15.000 pealt- vaataja hulka ilmusid ka Jaapani keisri- koja ja diplomaatliku korpuse esindajad.

Kui viimane prints oli oma euroopalise löikega nooblis riietuses ilmunud kohale ja võtnud istet troonisarnases loosis, võis alata võistlejate paraad. Eel kõiki sammus Rademacher Saksa lipuga, talle järgnesid ameeriklased Weissmüller, Helen Meany, Laufer ja Whyatt. Johnny kandis tähe- lippu. Järgnes Rootsi lipp ja lõpuks suur jaapanlaste trupp Takaishiga lipukandja osas. Mängiti järjekorras rahvushümne ja Takaishi andis amatöörismi tootuse.

Esimese võistlusala läks 100 meetrit vabalt Takaishi, Lauferi ja Weissmülle- riga. See oli hiilgavaks sissejuhatuses, mis kruvis publiku meeleolu kohe kõrgele. Laufer juhtis võistlust kuni 80 meetrini, siis läks Takaishi ühes Weissmülleriga te- mast mööda. Näis, nagu saaks Weissmül- lerile esimest korda elus osaks kaotus oma spetsiaaldistantsil. Juba ennustasidki mõ- ned asjatundjad seda, kui viimasel 10-nel meetril Johnny pani välja oma kuulsa „flying finishi“ ja võitis võrdlemisi tuge- va ülekaaluga isegi. Ta aeg oli 58,8. Vi- mastel meetritel pressis Laufer enese tei- seks 60,0 kuna Takaishi kulutas maa kat- miseks 60,3.

Publik leidis siiski varsti troosti Ta- kaishi kaotuse pärast. Tsuruta ja Rade- macher seadsid endid 100 meetri rinnuli- ujumise starti. Rademacher, kes ainult mõned päevad viibinud Tokios, tundus treenerimatuna, kuna Jaapani olümpia- meister tundus olevat oma võimete tipul. Ta juhtis algusest lõpuni ja Rademacheri spurtki ei suutnud olla talle kardetav. Ajad tulid 1.17,2 ja 1.18,2.

Jaapanlaste vaimustus Tsuruta või- dust sai sel hetkel uue ergutuse vastlaula- tatud noore keisri ja keisrinna saabumi- sest, kes ilmusid vähemalt tosinä printsi ja printsessi saatel. Kogu rahvas tõusis istmetelt, karjuti tervitusi, lehvitati rätte ja kübaraid. Noor keiser on juba pike- mat aega tuntud „sporting prince“i nime all.

Siis tuli järg minu kätte ja see oli mu

esimene start elus majesteetide pilkude all. Ma oleksin tahtnud saavutada välja- paistva aja, kuid ei usaldanud ennast ka suuremat, kuna ma olin kaks igavat nä- dalat vedelenud Siberi, Mandshuuria ja Korea kurnavatel raudteedel. Summisin 29 basseinipikkust õige mõõdukalt ja pa- nin vast viimasel alles välja terve hoo. Publik avaldas mulle tugevat rõõmu, or- kester mängis Rootsi hümnit ja keiser soovis mulle õnne. Samal hetkel algasid maa- ilmameistrinna Helen Meany hüpped tor- nist rahva tüseda kiidukära saatel. Ta oli kui ilmutus või lummutus jaapanlaste- le, kes ei ole tuttavad keeruliste kukerpal- lide kunstiga. Kuid Helen oli üldse harul- dases vormis ja üllatas ka meid oma näge- matu finessirikkusega.

Kuid rahva vaimustus kasvas järjest. Kui Rademacher ja Tsuruta asusid 400 m rinnuliujumise võistlusele, oli kogu pealt- vaatajate kogu kui hullunud. Võistlus läks ju Kauge-Ida vastkroonitud ujumis- kuninga ja endise suuruse vahel, kelle elu- ihaks revansch.

Rademacher sooritas imestamisväärse ujumise. Viisteistkümmend basseinipik- kust rippus ta takjana võidukindla Tsuru- ta küljes, püüdes ühegi hinna eest ennast mitte lasta selle taktist välja, kuni viima- sel pöördel enese jaapanlastest viskas ette ja freneetiliste meeleavalduste all kindlus- tas enesele tarvilikud võidudetsimeetrid. Rademacheri aeg oli 6.22,4, Tsurutal 6.24,5.

Teateujumine 4×200 m oli siiski päe- va mõjuvamaks lõpuakordiks. Jaapani olümpia-meeskonna vastu asetust kolm jaapanlast ja mina. Seliliujuja Whyatt ei olnud loomulikult mingi vastane jaapan- lasele, kes võitis vähemalt 10 meetriga. Laufer suutis vähendada vahemaa 8 m peale. Mina olin ette nähtud kolmanda ujujana, kuid nüüd üllatasime meie pealt- vaatajaid ja võistlejaid, kui Weiss minu stardikükkitusest hüppas mööda vette. Johnny vähendas vahemaa 3 meetrini. Siis läksime meie vette Takaishiga. Esi- mene 100 m läks 62 ja terve maa vasta- valt 2.15 ja 2.16. Ühedki ergutused ei päästnud Takaishit kaotusest. Meeskonna ajaks tuli 9.34,0 mis kahe sekundi võrra parem USA maailmarekordist Amsterda- mis.

Teine võistluspäev sarnanes eelmisele. Sama palju rahvast, keiser ja printsid. Weissmüller ja Takaishi andsid sissejuha- tuse. Johnny ujus 200 meetrit 2.18,8, näidates vaheaega 1.05,8.

Sama kindla kui 200 m vabaujumise võidu uskusid ameeriklased olevat ka 200 m seliliujumise võidu. Samuti mina. Kuid seal pani väike Irye juba algusest välja tempo, millele Laufer ei jõudnud hoida järele. Finischis märgiti ajad 2.37,8 ja 2.42,0. Kindlasti ei seisa aga Irye maail- marekord kuigi kaua, sest Kojac on juba paar korda ujunud selle maa 2.34,0, mida ei ole tunnustatud rekordiks.

Mina võitsin selle järele 400 m 5.20,0, kuna mu esimene treeningu aeg oli olnud Tokios 5.14. Kuid keskpärane aeg ei mõ- junud sugugi aplodismentide tulisusele.

Kui Helen Meany oli saavutanud hü- petes eelmisele päevale võrduva edu, asuti

päeva peanumbri — 200 meetri rinnuli- ujumise juure Tsuruta ja Rademacheri vahel. Tsuruta pani hiilgavas stiilis maks- ma oma paremuse. Ajad 2.52 ja 2.56.

Päeva lõpunumber oli 4×50 m teate- ujumine. Laufer - Whyatt - Borg - Weiss- müller läks maailmarekordilise ajaga 1.47,2.

Võistlustele järgnes auhindade jaga- mine Asahi direktori poolt. Direktor pi- das pikad kõned ja andis mulle kaks hiig- lapokaali. Teised ujujud said samasugused hõbemürakad ministritelt ja teistelt või- mukandjatelt.

Jaapanlased sõidavad koju Havai kau- du, Rademacher üle India ja mina Shang- hai kaudu.

Paolino võitis Porati.

Tex Rickard korraldas 6. novembril Madison Square Gardenis eelvõistluse maailmameistri kandidaatide selgitamise tsükli — kel oleks õigus pääseda Tunney poolt tühjaks jäetud troonile.

Matsch ei tõmmanud seekord palju rahvast kokku, kuna linnas olid käimas parajasti Ühisriikide presidendi valimised ja rahvas jälgis nende propagandat.

Vastamisi seisid hispaanlane Paolino Uzcudun ja norralane Otto von Porat. Pao- lino võitis norralase dramaatilises, kuid nõrgaklassilises matschis punktidega.

Kui norralane juba esimesel roundil löuahaagist „viieni“ põrandal viibis, näis asi seisvat lõpule õige lähedal, kuid Pao- lino huupi antud hoobid lasid Porati jälle toibuda.

Porat kaitses, püüdes kohati näidata ka aktiivsust. Viiendal roundil lendas Porat jälle põrandale ja jäi põlvili kuni „kaheksani“. Kuidagi ennast üles vedades ja nõõridel rippudes päästis gong teda.

Rahvahulga poolt ergutatuna hakkas Pariisi olümpiavõitja kahel viimasel roun- dil peale suruma, kasutas aga oma pare- mat kätt liig hilja. Kümnes round läks ilm- selt temale, andes siiski üldise paremuse Paolinole.

Võistlusel viibis pealtvaatajana ka Jack Dempsey, kes rahva tormiliste nõue- te peale oli sunnitud ennast ka ringis näi- tama.

Samal õhtul löi Artur De Kuh hiigla- indiaanlase Ting Roebucki esimesel raun- dil knock-out.

— Palmieri parandas Itaalia rekordi odaviskes 59.68 peale. Naisvõistlustel jooksis Derna Polazzo 60 m 8,2 ja 100 m 13,4, Sila Martini hüppas kõrgust 1.38 ja Bruno Bertolini tõukas kuuli 9.58.

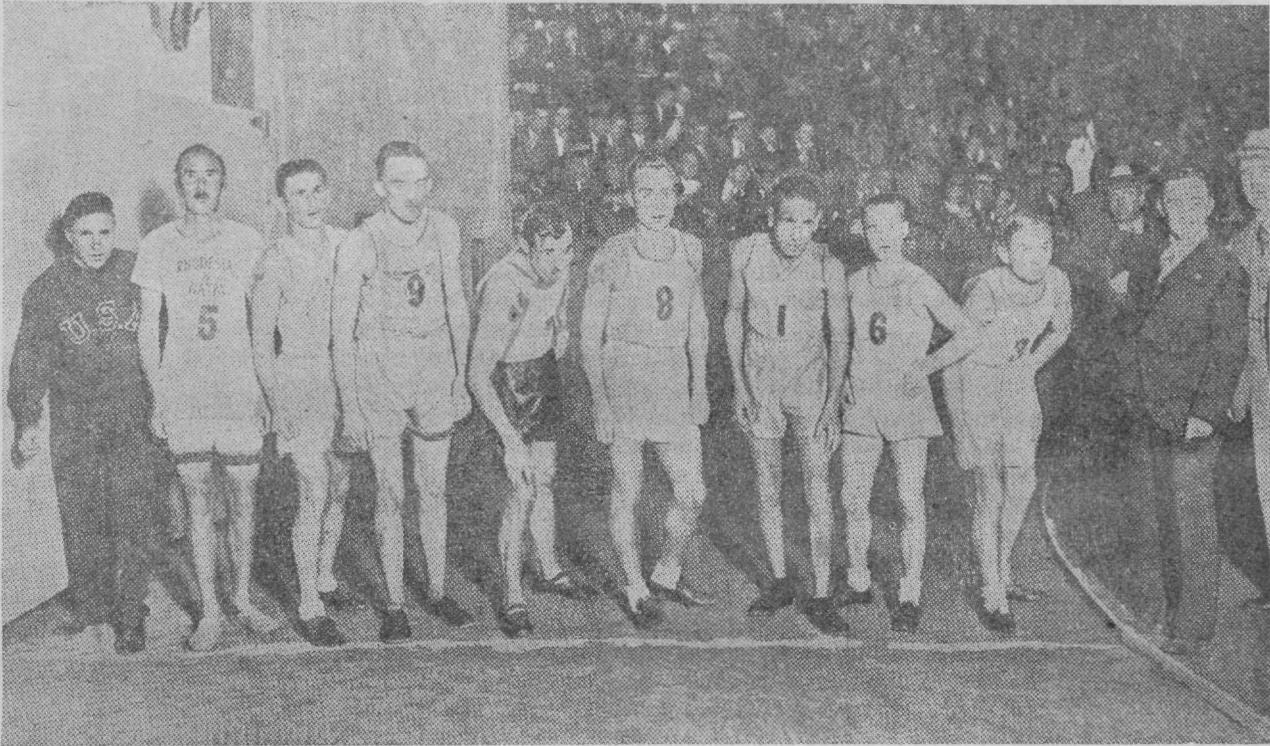
— Glasgowis 50.000 pealtvaataja ees peetud elukutsel. maavõistlusel löi Schoti Walesi 4:2. See oli Schotil 33. võit. Wa- les on suutnud triumfeerida kuuel korral, kuna 10 mängu on lõppenud otsustamata.

— Inglismaal on alanud juba murd- maajooksude hooaeg. Polytechnic Har- riersi korraldusel võistlusel Londonis startis 75 meest. Võitis tuntud Muggridge 20.52 (31½ miili). Felthamis startis 63 meest. 5 miili võitis seal Bicknell 30.49,0. Belgrave Harriers löi Ashcombe Athletic Club'i 275 punktiga 276 vastu. Roehamp- tonis löid Inglise riigipanga ametnikud murdmaas Westminsteri pankka 72:99.

— Konopacka püstitas Varssavis uue maailmarekordi naistele kettaheides kahe käega — 66.48.

Elukutseliste maraton Ameerikas

262 ringi Madison Square Gardenis. Kuidas jooksis Lossman. Suured rahalised auhinnad — pettus.

Võistlejad stardis. Seisavad vasakult: Joie Ray, Arthur Newton, Sam Richman, Gunnar Näslund, Guisto Umek, Jüri Lossman, El Quafi, Olli Vanttinen, William Kolehmainen ja starter Johnny Hayes.

Esimese elukutseliste maratoni kohta New-Yorgis kuuleme meie lähemalt:

Võistlusest võttis osa 9 meest, kes reklaami kohaselt olid: William Kolehmainen, elukutsel. rekordijooksja, Jüri Lossman, Eesti meister, Arthur Newton, kõigi maailmarekordide omanik 27-st miilist ülespoole, Guisto Umek, Itaalia meister, Sam Richman, Ghetto meister, Gunnar Näslund, Rootsi meister, ja Olli Vanttinen, mandrijooksu täht.

Tugev võistlejate koosseis, ei ole siis ime ka, et saal rahvast täis. Kuid võistlus ise kujunes magedaks. Ray ja El Quafi tegid teistele nii palju ringisid ära, et arvestamine kippus minema segamini. Enamus võistlejaid hakkas juba 10 miili järele kõndima, lasid vabalt sörki, jõid vett ja teed, söid apelsiine, mille hind ei ole praegu kõrge, ja võtsid massaashi. Lossman ja Newton olid ainsad Ray kõrval, kes jooksid maa ühesuguse tubli tempoga algusest lõpuni, El Quafigi pidas paar väikest pausi ja jõi mokat.

Kuna nädala pärast pidid saalis pidamisele tulema hobustevõistlused, oli jooksurajale tassitud mulda, kive ja savi, nii et jooksupäev nägi välja nagu maantee kunagi, selle vahega ainult, et 1 miili katmiseks tuli teha 10 ringi, terveks maratoniks seega 262 ringi meetritega.

Jooks ise läks nii:

Johnny Hayes, Londoni olümpiaadi maratonivõitja, kes Ameerikas nüüd suur tegelane, andis stardimärgi. Jooks algab nõrga tempoga. Üks ja teine asub vedama. El Quafi asub etteotsa esimese miili järele, millele kulunud 6.10 min. Siis läheb juhtima William Kolehmainen ja nüüsguse hooga, et vaid palestiinlane Richman usaldab talle järgneda. Teised jäävad maha.

Kolmas miil läheb alla 6 min. Kolehmaisele on tulnud järele neli meest — El Quafi, Ray, Lossman ja Vanttinen. Koleh-

mainen paneb aga jällegi hoogu juure ja on 5. miilil teistest pool ringi (80 m) ees. Aeg 30.03. Veel kuuendagi miili juhib Willie, kuid siis lähevad El Quafi ja Ray mööda. Neile pistab järele Jeruusalemma kingsepp.

10 miili jookstakse 60 m. 20 s. Ray juhib, kuid El Quafi määrab juba tempo. Teised on jäänud tükk maad maha. Korraga katkestab Kolehmainen kõhupiste tõttu jooksu ja 15 miili järele järgneb temale „Rootsi meister“. Ka Vanttinen käib kord jooksurajalt ära, tuleb tagasi, kehitab pükse, joob ja traavib edasi. Umek, kes on tegelikult meister käimises, lasi omaette käies maha esimesed kümme miili, nii juhtus ka, et kui Quafil ja Rayl märgiti 22. miil, Umekil see alles oli 15-nes. Kuna ka „Petlemma täht“ oli arvanud paremaks jääda pealtvaatajaks, moodustus esigrupp järjekorras — Ray, El Quafi, Newton ja Lossman. Newton jooksis paljajalu. Korra näis Lossman tahtvat tungida ettepoole, kuid tõmbus siis jälle tagasi.

22 miili olid Ray ja El Quafi jooksnud ühes ja nii vaevatud ja kergelt, et hakati ennustama juba pinevat lõpuvõistlust. Kumbalgi olid oma nõuandjad ja aitajad ringi serval, kes järjest pakkusid üht ja teist.

23. miilil hakkas Ray nähtavasti väsimane. Kuid igakord, niipea kui El Quafi tahtis tast minna mööda, tegi Ray spurdi, et säilitada juhtimist. See mäng kordus mitu korda, kuni kuumavereline El Quafi nähtavasti pahandas ja ühe valuga pistis Rayst ette pool ringi. Nähes nii pikka vahemaad ei püüdnudki Ray teda enam võtta kinni.

24. miilil tegi El Quafi Rayle ringi ära ja järgmisel miilil veel teise. Finischis oli El Quafi Rayst ees 2½ ringi ehk üle 400 meetri. Rayd kästi lõpetada, kui ta oli jooksnud veel 1½ ringi. Ray aga ei jäänud sellega rahule, vehkles kätega ja tõ-

reles seni, kui tal lubati veel teha puuduv ring. Newtonil ja Lossmanil oli sel ajal teha veel umbes 15 ringi, kuid neilegi anti käsk lõpetamiseks, et inimesed pääseksid koju minema. Väljanägemise järele oleks Lossmanil olnud hõlbus vaev Newtoni võitmine.

Lõpuajaks märgiti El Quafile 2.44.15 ja Rayle 2.47.13. Eelmine aeg kuulutati elukutseliste sise-ilmarekordiks, mida ta ei taha aga olla, sest et vanad ajalehed näitavad, et Dorando on jooksnud vanas Madison Square Gardenis Hayesi lüües 2.44.20 ja L. Bouchard Londonis koguni 2.36.12.

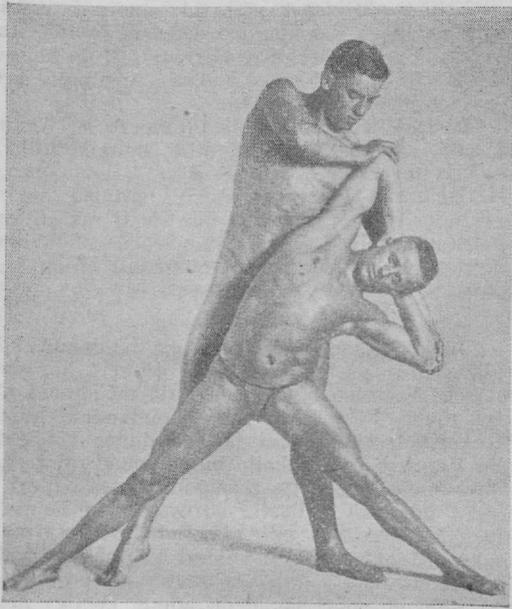
Auhinnad kuulutati olevat: I — 4000 dollarit, II — 1000, III — 750 ja IV — 250, kuid see oli ainult reklaamiks. Tõeliselt ei saanud El Quafi ja Ray kumbki lubatud summat, neil on sõlmitud erikont-rakt tasu asjus rea võistluste pealt kokku, Newtonile anti 150 dollarit ja Lossmanile 100 dollarit. Tasu suurus oli meestele ette teada juba starti minnes. Vanttiselegi lubati „tubli soomlasena“ 100 dollarit, kas jooksku lõpuni või mitte.

New-Yorgi maratonile järgnes elukutseliste 25 km jooks Filadelfias. Sellest võttis osa ainult kolm meest — El Quafi, Ray ja Newton. „Küllap mina paljastan veel kord selle elukutseliste pettuse,“ lubab Kolehmainen ja Lossman kirub nii, et seinad vanguvad.

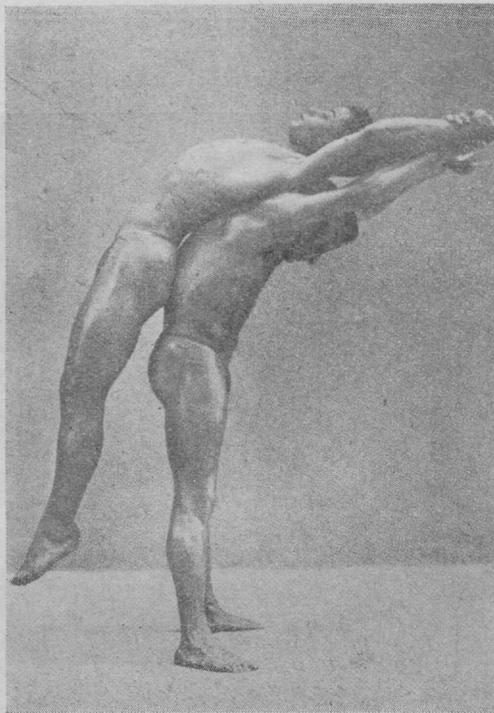
Esimesel võistlusel oli, nagu tähendatud, palju pealtvaatajaid, kuid teisel juba õige hõredasti. Järgmine elukutseliste võistlus on Bostonis 20. novembri ümber.

Tulles veel tagasi võistluse juure, märgime El Quafi vaheajad: 15 miili 1.30.25 ja 20 miili 2.02.45. Üksikud miilid läksid: 6.10 — 5.58 — 5.59 — 6.01 — 5.49 — 6.39 — 6.03 — 5.53 — 5.56 — 5.57 — 6.02 — 6.03 — 6.07 — 6.21 — 6.14 — 6.55 — 6.25 — 6.25 — 6.25 — 6.30 — 6.46 — 6.21 — 8.17 — 7.51.

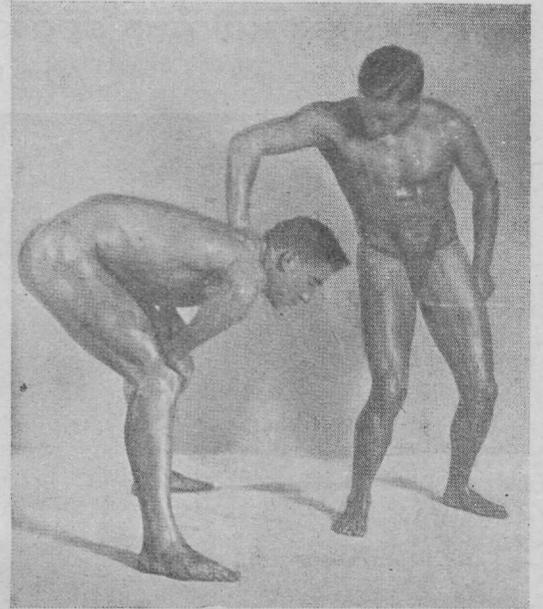
VÕIMLEMINE PARTNERIGA.

Seistakse jalad nii laiali kui võimalik, käed kukla taga. Kere paenutamine külgedele vastase vastupanu ja järeleaitamisega.

Harjutajad seisavad selgadega vastastikku. Võttes käerannetest kinni tõstetakse vastane seljale ja kummardatakse aegamööda ettepoole.

Seistakse harkjalu, kummargile kerega. Vastase vastupanu all tõstetakse kere üles.

Sportarstlikke näpunäiteid.

Kunstlik kõrgustikupäike.

Dr. A. Veiss.

VI.

Kunstlik kõrgustikupäike on viimasel ajal sportlikus elus laineid löönud. Temast on õige rohkesti räägitud ja välisspordikirjanduses leiame tema kohta sagedasti heakskiitvaid märkeid.

Kunstliku kõrgustikupäikese valgus on väga rikas nägematudest, ultraviolet kiirtest. Ultraviolet kiireid saadakse mäekristallist (kvartsist) valmistatud lampide abil ja niisugune lamp põleb 800 tundi.

Ka päike saadab välja nägematuid, külme ultraviolet kiiri, kuid nende kiirte vaenlasteks madalmaal ja suurlinnades on tolm ja suits, mis neid endasse imevad. Ainult mägedel ja kõrgustikkudel on päike ultraviolet kiirtest rikas, sest seal pole, vaenlasi — tolm ega suitsu.

Kunstlik kõrgustikupäike paiskab endast määratud hulga keemilist energiat, mis uuemate uurimuste järgi provitamiiinide (eelvitamiinid, mida organism veel kasutada ei suuda) ümbermuutmiseks vitamiinideks ära kulub. Seega on kunstlikul kõrgustikupäikesel maades, kus vähe loomulikku päikest, suur tähtsus.

Kunstlik kõrgustikupäike võimaldab saavutada

sportlastele kiiresti suurvormi,

sest annab lihastele ja erkudele uut energiat, suurendab tublisti keha ja vaimu töövõimet ja kogu kehas levineb suurepärase rahuldustunne. Pilves ilmaga võimaldab k. kõrgustikupäike ammutada päikese energiat. Saksa riigitreener Jos. Waitzer kirjutab: „Kunstliku kõrgustikupäikese kiirte abil on võimalik loomulikult sportlaste jõudu ja tervist viimase võimaluseni arendada. Need kiired võimaldavad sportlasel suurvormis pikemat aega püsida. Usun kindlasti, et iga sportlane kõrgustikupäikese kiirte abil kergemini saavutab suure võimekuse.“

Kunstlik kõrgustikupäike mõjub hästi ületreeningu, sportl.-väsimuse,

ületöötamise, unepuuduse, erkude - nõrkuse, närvilikkuse ja kõikide nende juures, kes toas ja ööseti peavad töötama. Ainult vaja 15—20 korda kunstlikku kõrgustikupäikest võtta ja muudatused on ilmsed. Nende kiiretamiste abil on võimalik keha vastupanu haigustele tõsta; nad mõjuvad kui puhkus värskendades keha ja vaimu. Söögiisu paraneb, uni muutub sügavamaks ja töörohm tuleb tagasi.

Sportlikus elus ette tulevatest venitustest, reumaatilistest valudest, üldisest nõrkusest ja vanadusnähtustest vanemate sportlaste juures, mis treeningut takistavad, võime kunstliku kõrgustikupäikese abil kiiresti lahti saada.

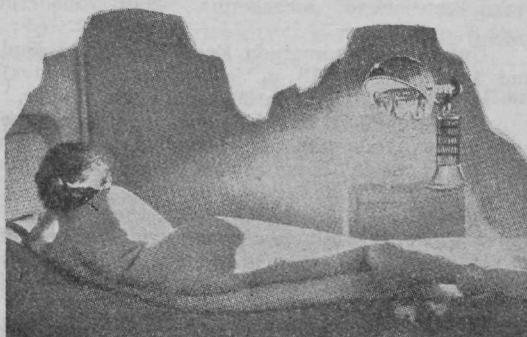
Kunstliku kõrgustikupäikese abil on võimalik

südame tööd

kergendada ja see on tähtis südame- ja veresoonte haiguste puhul. Kiiretamise mõjul voolab rohkesti verd naha alla ja seega kergendatakse südame ja mitte veresoonte koormatust. Uni paraneb, ainete vahetus suureneb ja veri saab mürgistest oollustest lahti. Nüüd kaovad ka südamehaigel erkude rikked, terve organism muutub tugevamaks ja nooreneb.

Kahvatud lapsed

peavad tingimata kunstlikku kõrgustikupäikest saama, sest kahvatuse põhjuseks on ikka mõni vähem või suurem haigus.

K. kõrgustikupäikese kiirte all.

Kunstlikku kõrgustikupäikest tarvitame välimiste lastehaiguste juures heade tagajärgedega: vistrikute, kärnade, keha kihelamise, kõhnenemise, söögiisu puuduse, väsimuse, üldise nõrkuse, verevaesuse, laste krampide, näärmete suurenemise, luu-, näärme- ja kopsutiisikuse, rahiiti (inglishaigus), läkakõha jne. vastu.

Paljale pealaele panevad kunstliku kõrgustikupäikese kiired juuksed uuesti kasvama.

Ameerika suurujad — eurooplased.

Amsterdamis pääsis lõpuvõistlustesse 24 amerklast ujumises ja vettehüpetes. Nagu nüüd selgub, on neist tervelt 16 sündinud Euroopas. Ainult vabaujud Ruddy ja Clapp, seliliujuja Wyatt, hüppajad Colbath ja Smith ning naishüppajad Pinkstone, Coleman ja Poynton on sünnipäraseid yankeed. Weissmülleri ja Lauferi vanemad on sakslased, Martha Noreliusel ja Lisa Lindströmil rootslased. Kahekordne hüppevõitja Desjardin on prantslane, teine hüppaja Galitzen venelane, seliliujuja Kojaci vanematest on isa poolakas, ema venelane. Naisujujatest on Laird, Gilman ja Holm sündinud Inglismaal, Ossipowich Tschehhoslovakkias ja Garatti Itaalias. Lisaks on veel ujujaid Paanamast ja Iirist.

Ujumisvõistlused Helsingis.

Helsingin Uimarite poolt korraldatud võistlusel talvises basseinis võistles 20 naist ja 32 meest.

50 meetril olid paremad tagajärjed:

Naised — 1. Helvi Mäkinen 39,3; 2. Taimi Linna 41,4; 3. Hilja Kajander 41,5.

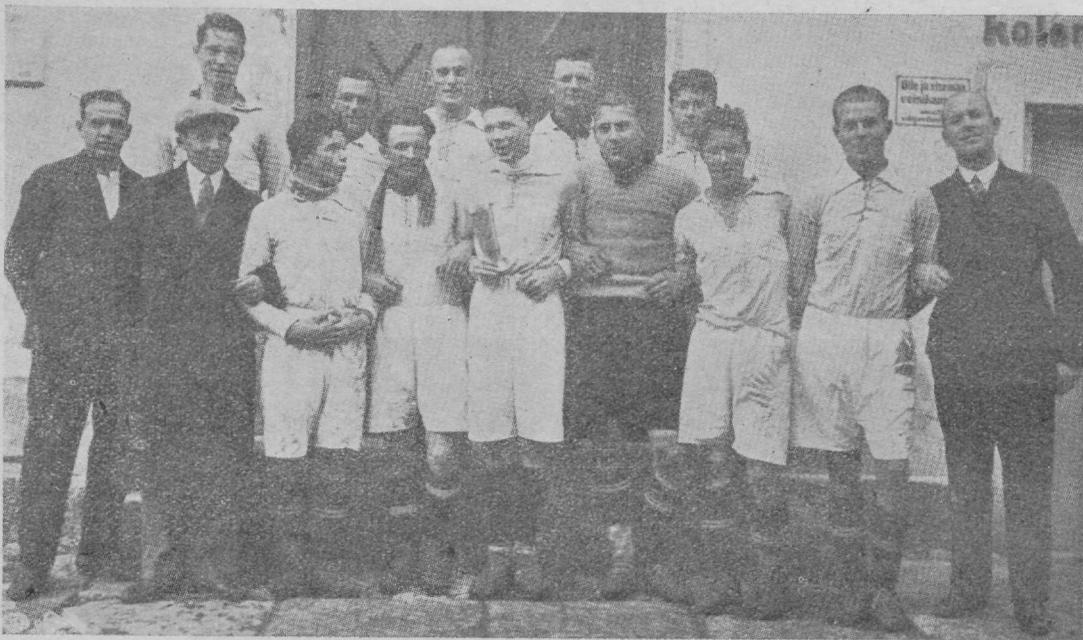
Mehed — 1. E. Ottelin 30,1; 2. N. Jegorov ja U. Palonen 31,3; 3. A. Vihavainen 31,4.

— Dempsey on avaldanud, et ta tahab tulla uuesti ringi ja enne ei suuda loobuda poksist, kui saavutanud revanschi Tunney üle. Ka Carpentier esinevat lähemal ajal uutel matschidel. Esimeseks vastaseks oleks tal inglise meister Phil Scott, kellega läheks matsch tuhande naela peale.

Pärnu hooaja ülevaade.

Eesti kolmas spordilinn. Juubeliaasta.

Arno Poolak.

Pärnu 1928. a. karikavõitja Tervise meeskond. Ees finaali vahekohtunik Tschutschelov, ps. Mäger (sõprusvõistlustel), tf. J. Välbe, vä. Hendrikson, vb. Schmidt (meeskonna vanem), vv. Otmann, vh. Martson, pb. Parm, Tervise abiesimees Andresson; tagumises reas th. Laur, pä. Peterson, ps. Vares, ph. Kuuter, vs. Eskusson.

Eelmine hooaeg oli Pärnu spordile mustemaid, kuid käesolev oli vastand 1927. aastale. Pärnu spordi kümnes juubeliaasta möödus suurte saavutuste tähe all. Saksa okupatsiooni ajal peeti esimesi suuremaid spordivõistlusi ja sellest on möödunud arv aastaid, mida julgelt nimetada võib „spordiparadiisi“ — Pärnu juubeliks. Asudes kirjutama viiendat hooaja ülevaadet, pean konstanteerima fakti, et Pärnu on tõusnud kolmandaks spordilinnaks Eestis.

Pärnut tuleb pidada paremuselt jalgpallis teiseks, kergejõustikus, käsipallis ja rattasõidus kolmandaks, kuna raskejõustikus küsimus lahine, mõni hooaeg pea esimene, aga samas jälle viimaste reas.

Jalgpall.

Tänavune hooaeg ületas suurelt Pärnu „futile“ nime teinud 1925. a. saavutused. Sel ajal, kui Tervis I kl. tõusis, oli Pärnus üksainus meeskond, aga nüüd on neid kolm, kes kõik võrdlemisi kõrgetasemelist mängu esitavad. Pärnu on ainsam linn pealinna järele, kus mitu meeskonda, kuna elanikkude arv veidi üle 20.000. Tartu oma 60.000 hingega omab ainult ühe seeguse meeskonna.

Möödunud aastal oli paremuse järjekord: 1. Pärnu JK, 2. Vaprus, 3. Sulev, 4. Tervis. Tänavune pallibörsi seis peale linnavalitsuse karikatsükli nägi järgmisena: 1. Tervis, 2. Pärnu JK, 3. Vaprus.

Tervis on pidanud hooaja jooksul 15 matschi, millest võidetud 8, kaotatud 5 ja viiki mängitud 2. Väravaid löödud 40, kuna vastased rikkunud Tervise puuri pühadust 28 korral. Edukam goalide tegijana tf. Jüri Välbe 14, kes ühtlasi Tervise eest löönud rekordise arvu 42 väravat. Järgnevad ps. Mäger 9, vä. Hendrikson ja Enson kumbki 5. Paremaks tagajärjeks on võidud: Kalevi üle 4:1, Võitleja 4:1, Pärnu JK-iga 2:0 ja 4:1, Vaprusega 3:0 ja 6:2 ning Merkuuriga viik 1:1.

Tervise 10-nime kuldplaadile karikale asetamiseks: Otmann; Parm — Schmidt (kapten); Kuuter — Laur — Martson; Peterson — Välbe — Eskusson — Hendrikson.

Pärnu JK esines hästi kevadel ja suve algul, mil ta mängult oli parim kodulinnas, kuid rohete võistluste järele langes sügiseks mänguhoost.

Vaprus on võistelnud vaid 7 korda. Saavutustest tähelepanu väärivamaid võidud Pärnu JK-i üle 5:4 ja Tervisega 1:0. Meeskond esines liialt kõikumana.

Tänavu võideti esmaskodselt 2 linnavõistlust, nii Tallinnat 2:1 ja Viljandit 3:0. Seni peetud 6 linnavõistlusest on kaotatud 3 ja viiki mängitud 1.

Väravaid löönud pärnlased 11, kuna Aspe puuri läbistanud pall 14 korral. Kõik 6 matschi

kaasa teinud ainult vv. Erich Aspe, Pärnu JK, vs. Jensen 2 on esinenud 5 korda, järgnevad pk. A. Jürvetson, pä. E. Jürvetson, th. Laur ja vh. Jensen 1 nelja korraga.

Kergejõustik.

Kergejõustiku ajaloo hiilgavam lehekülj lavastati käesoleval aastal Pärnu äiksevihmana silmapiirile kerkinud Vaprusest.

Joh. Tamme algatusel ja juhtumisel korraldati talvel sihtvõimlemise tunnid kergejõustiklastele. Ja kevadel rikkalikult korraldatud murdmaajooksudel olid tagajärjed tuntuvalt paremad varemaste aastate saavutustest.

Hooaja jooksul lavastati rohkelt võistlusi, millede arv ulatus 8-ni. Neist löviosa — 7 — korraldas Vaprus, kuna eelmise aasta võistluste koguarv ulatus vaid üheni! Tugevamaks kergejõustiku seltsiks tõusis hooaja jooksul Vaprus, kuhu V. Puusti üleminekul Tervisest, ka pea kõik teised võistluskaaslased läksid. Vaprusesse kooluvad sarnased nimed, nagu keskmaadejooksja Ed. Madisson, sprinter H. Kadak ja naissportlased J. Hiion ja S. Veermann (viimane vahetas Pärnu saksa spordiseltsi värvid Vaprusega).

Igal võistlusel püstitati rida rekorde, nii et hooaja lõpuks oli ületatud 53 rekordmarki eelmise nelja aasta 52 vastu. 10 alas on jõutud eelmise aasta kolme Eesti parema saavutuse tasapinnani.

Maakonna tüsedamaks kergejõustiklaseks tuleks nimetada n. n. Eesti uut A. Klumbergi — Juku Meimeri. Meimeri ületaski juba suurelt Klumbergi viievõistluse rekordi, kuna kümnevõistluse oma on vaid aastate küsimus. Meimeri paremad saavutused viie- ja kümnevõistluses on vastavalt: 3637,515 ja 7219 punkti.

Teine nimekam jõud on keskmaade crack Eduard Madisson. Mees on jõudnud keskmaades Eesti rekorditele sarnasessse lähedusesse, millede eluküünal kustuda võib vist kõige vaiksemagi tuuletõmbe ähvardusel. 1500 m jäi puudu 1,8 ja miilis 6 sekundit kuna 3000 m ei annud rekordjooks teatejooksu meeskonna vastu loodetud aega.

Utust tuleb nimetada Fred Kuusi, kes jõudnud kolmikus üle 13 m ja jooksnud korduvalt 100 m 11,4 ja 11,5-ga ja 200 m 24 sek. ümber.

Hooaja jooksul kerkis silmapiirile suuri lootusi andes edaspidistele heade saavutustele sprinter H. Kadak, kes katnud mitmel korral 100 m 11,5 ja 200 m 23,6 ja 400 m 54,4.

Jooksjatest püsib juba aastaid esimeste ridades V. Puust, kelle praegune vorm küll ei küüni tema 1925. a. paremate saavutusteni, mil ta esimese pärnlasena täitis Eesti II järgu spordimärgi normid.

Hüpetes ja jooksudes näitas häid tagajärgi Georg Beckmann, kes 400 m jooksis 54,4 ja kolmikus ligi 13 m-ni jõudis. Mulla Haitov on lu-

bav jõud jooksus, kes hooaja jooksul 5—6 korda 100 m kattis 11,5 ja 11,6. Kaugushüppes tuli tema paremaks margiks 629,5.

Erilist aktiivsust näitasid endised tuusad Joh. Kõvamees, kes kaugust 638 tegi ja Joh. Kangur. A. Kongas kõrguse margiga 171 ja kauguse normi 6,30 võib tõusta hoolsa treeningu järele Eesti paremaks hüppajaks.

Hooaja jooksul katsid 10 meest 100 m alla 12 sek., kaugust üle 6 m — 6, kolmikut üle 12 — 5 ja teivast üle 3 m — 4.

Iseäranis häid saavutusi näitasid naised jooksudes. 60 m püstitati uus Eesti rekord kahe poolt, mis tuli 0,3 endisesst parem. Edukamad naissportlased olid S. Veermann, J. Hiion ja J. Puust. Kõik kolm Vaprusest.

Käsipall.

Järjekindlaid edusamme on näidanud käsipall. Alles see oli, kui peeti esimest korvpallimatschi Vapruse lavastusel, kuid möödunud hooajal tõusis Pärnu käsipallis kolmandale kohale. Meekondadest paremad ja kodulinnas võitmatud olid Vapruse omad; kelle meeskonnad on treenerinud meie paremate käsipallitajate Niileri ja Karro juhatusel. Parim surujate trio Teinberg, Nukk ja Lauritsat võib nimetada provintsi paremaks. Hooaja jooksul võideti Viljandi ja Valga meeskondi.

Rohkelt noori jõude on annud koolide meeskonnad, kes oma esimese lihvi saanud keskkoolide võimlusepetajalt hra P. Vassillilt.

Tänavu hakkab pika vaheaaja järele uuesti startima käsipallis ka Tervis.

Rattasport.

Rattasport oli korra Pärnu lootustandvamaid spordialasid, kuid jäeti vahepeal täiesti sööti, ei korraldatud ühtegi võistlust. Tänavu astus julge sammu Tervis ja korraldas kõigile teadmata ühe võistluse ja saavutused pole enam vist kellegile saladuseks. Tagajärjed olid suuresti hinnatavad, nii purustati kõigis kolmes üksteisele järgnevas maas Pärnu rekordid.

Raskejõustik.

See oli 1926. a. kevadel, kui Eesti tõsteesivõistlustel Pärnule langesid võimalikust 28 punktist ligi pooled arvult 13, ühtlasi kolm meistritiitlit ja maailmarekordki pärnlaselt püstitati.

See kõlab praegu veel ainult muinasjutuna, niivõrd on muutunud olukord. Kangid on kaetud seltsi ruumis paksu tolmukorraga.

Tänavu tuleks korraldada rohkelt võistlusi, küll siis võistlejaid ilmutab — kes püsiva treeningu järele uuesti Eesti rekordide kallale tormavad ja neid armuheitmatult ületavad, nagu seda tegid paari aasta eest Luhaäär, Brock, Kask.

Maadluses oli tasapind võrdlemisi rahuldav, pärnlane Põntson viis korra Eesti meistritiitlit koju. Vahepeal lasti maadlusmatti puhata, et hoolega treeningule asuda eeloleval hooajal. (Nii räägitakse, aga kas see teostub, see on juba teine asi.)

Poksiga on lood päris räbalad. Algust tehti 1926. a. algul — kuid siis jäeti kõik sööti.

Talisport.

See ala pole uus ega ka vana. Juba õige mitme aasta eest käis üks Pärnu meeskond Tallinnas võistlemas Narva meeskonnaga jääpallis ja pööras koju 19 kuivaga (nii vist ikka oli!). Talvel lavastati iluuisutamises ja ka kiirusutamises paar võistlust, milles saavutused võrdlemisi kehavõitu. Jääpallis võistlesid Vaprus, Sulev, Tervis ja Pärnu JK, millede vaheline paremus selgusetuks jäi.

Tennis.

Suurt tõusu tuleb märkida tennis. Korraldati rida võistlusi, kust nii mõnestki ka meie paremad nagu Chr. Lasn j. t. võtsid osa. Pärnu tennisklubi väljad on parematest Eestis. Erilisel tuleb märkida võrdlemisi kõrget naiste tasapinda tennis.

Lauatenises möödus hooaeg võistlusrikkalt. Peeti võistlusi nii üksik-, paaris- ja meeskondade mängus. Tugevama meeskonna omas malle spordiklubi, kes kodulinnas ülejäänud meeskondi suurelt võitis ja isegi naaberlinna Viljandi oma suurelt hävitas arvuga 8:1, kuna eelmise oli võitnud Viljandi 3:2.

Veesport.

Viimasena tuleb nimetada veel veesporti, mitte just tema saavutuste tõttu, aga just seepärast, et kogu hooaja jooksul ühtki võistlust ei peetud. Pärnu olevat ja tahtvat end nimetada Eesti suurimaks supelinnaks, mida aga vist keegi, kes neid ridu loeb, ei usu! Varem aastal peeti ikkagi üks või kaks võistlust ujumises. Seega püstitasid Pärnu spordiseltsid uue maailmarekordi — ei korraldanud suvitustlinna ühtki veesportivõistlust.

Pütsep, Väli ja Kusnets Viiburis.

Viiburin Voimalijate poolt korraldatud maadlusvõistlustel esinesid ka eestlased Pütsep (Kalev), Väli (Sport) ja Kusnets (Helsingi atleetklubi). Viimane vahetas kuuldavasti oma värve mõningate lahkuminekute pärast v. s. Spordiga või liiduga, mis seisnud ta olümpia saavutuste mitteküllaldases hindamises.

Pütsepal oli kärbeskaalus vastaseks Pappinen, keda ta Helsingis võitis. Nüüd oli ülekaalukam Pappinen, kes kord lõi Pütsepa selili, kuid mati servale. Ülejäänud aja tungis peale Pütsep, kohtunikud aga andsid töövõidu Pappisele. Kurose võitis Pütsep 1.49 ja Ryhäsest sai ta töövõidu.

Väli esines kergekaalus, lüües Andersoni 2.18, võites Toivola paremusel ja Huuppose 10.30. Siis läks ta kokku Ungari olümpiavõitja Keresztesiga. Ühejülises matschis andsid kohtunikud paremuse Keresztesile. Väli katkestas võitluse.

E. Vesterlund sai Kusnetsi tõmmata korraks parterisse ja omandada paremusvõidu. Haavistost sai Kusnets loobumisevõidu.

Rootslane E. Malmberg pidi sulgkaalus võtma vastu töökaotuse Pasaselt. End. sulg- ja kergekaalu meister O. Friman esines poolraskekaalus. Veckstenile kaotas ta tööga, kuna sakslasele Bräunile loovutas võidu 9.25 min. selle eduka töö järele.

Võistluste tagajärjed olid:

Kärbeskaal — 1. Pappinen, 2. Pütsepp, Eesti, 3. Ryhänen.

Sulgkaal — 1. Pasanen, 2. Malmberg, Rootsi, 3. Savolainen.

Kergekaal — 1. Keresztes, Ungari, 2. A. Toivola, 3. E. Toivola.

Keskkaal — 1. E. Vesterlund, 2. Kusnets, 3. Haavisto.

Poolraskekaal — 1. Bräun, Saksa, 2. Vecksten, 3. Friman.

Raskekaal — 1. Nyström, 2. Niemelä, 3. Gallen.

Zamora diskvalifitseeritud.

Hispaania jalgpalliliit diskvalifitseeris maailmakuulsa väravavahi Zamora lubamatut ülesastumise eest vahekohtuniku vastu.

Neeger Euroopa meister!

Brüsseli spordipalees peeti poksimatsch kergkeskkaalu euroopameistri nime peale. Vastamisi seisid senine meister Darton ja Belgia neeger Joe Ralph. Matsch lõppes neegri punktivõiduga.

Holland-Belgia mängisid jalgpalli 1:1. Haag lõi Brüsselit 4:1 ja Rotterdam Antwerpenit 4:2.

Paulen, omaaegne tuntud Hollandi jooksja, sõitis Kanadasse, kus ta astub tegevusse insenerina.

Eric Liddell, Inglise olümpiaadivõitja Pariisis 1924. a., on pikemat aega juba Hiinas misjonäriks. Hiljuti peetud Põhja-Hiina esivõistlustel võitis ta 400 meetrit 49 sekundiga.

Joie Ray võitis Filadelfias peetud elukutseliste sisevõistlusel 25,6 km peale El-Quafit, ajaga 1.27.18,2. Kolmas oli K. Malen ja neljas W. Kolehmainen

Eesti esimene jalgpalliprofi.

Möödunud laupäeva õhtul lahkus Riia rongiga kodumaalt Arnold Pihlak, et Viini elukutselisse klubisse Austria astuda.

A. Pihlak oli väljapaistvam Eesti forvard ja vast parim Eesti jalgpallimees üldse. Startima hakates 1920. aastast Kalevi backina läks ta 1924. aastal üle forvardiks, mängides kesktormaja ja paremsisemise kohal. 1925. aastal astus Pihlak TJK meeskonda, kus ta seni püsis. Rahvusmeeskonnale oli Pihlak rekordinternatsionaaliks, olles esinenud Eesti värvides 31 jalgpalli-maavõistlustel.

A. Pihlaka leitudamisel on suuri teeneid meie fanaatilisel jalgpalliarvustajal

Foto K. Akel.

A. Pihlak.

Toomas Kivil, kes Pihlaka asetamist forvardiks hakkas propageerima. Backina oleks Pihlak vast keskpäraseks meheks jäänudki, kuna tal puudub backile tarviline iseloomu kindlus, töö süsteem, tugev rohkem intuitsioonile, momentaalsele sädelusele ja vaimustusele, mis langeb tihti alla — ükskõiksusele. Backil ei ole kunagi niisugused omadused andeksantavad, küll aga forvardile, kes järgukaupa süttides ja kustudes võib siiski oma osa väga rahuldavalt läbi viia, millega Pihlak on saanudki hakkama. Omades suure füüsilise jõu, hea pallikäsituse ja võrdlemisi täpse tabavuse, oli ta meie edurivide kindlaim ankur, kes väravapõual ikka enamisti päästis.

Ajakirjandus tahab enesele A. Pihlaka suhtes lugeda veel teisigi teeneid. See oli 1926. aastal „kurikuulsa“ Rootsi-Eesti maavõistluse eel, mil Eesti senine põline vasakback O. Silber arvati reservi. Liidu tehniline komisjon tahtis siis vägisi Pihlakat backiks tagasi viia, ehkki Pihlake ise ja ta selts selle vastu seisid. Ajakirjanduse käral jäi Pihlak oma kohale — kuigi tookordne maavõistlus 1:7 kaotati

— ja sellest momendist õieti algabki Pihlaka tõus.

Nüüd oleme siis Pihlakast ilma, arvatavasti siiski mitte lõpulikult. Profina peaks ta Viinis saama õige tüseda kooli ja rikkalikud kogemused, mis edaspidi veel kord vististi Eesti jalgpallipõllul leia- vad kasutamist, kui mitte Pihlakalt-mängijalt, siis Pihlakalt-treenerilt. Ses mõttes soovime Pihlakale — õnne kaasa! Head edu Donau maal!

Ringkäik Riia spordiseltsides.

Et Läti raskejõustiku klubidest pilti saada, õigem harjutustegevusest, tegin väikese ringkäigu Riia raskejõustiku klubidesse. Pea kõik neist, nagu Krauze, II. atleetklubi ja Armia sporta klubs on omale ruumid hankinud keldritesse ning need ei võrdu meie Kalevi, Spordi, isegi Pärnu Tervise ruumidele. Need tuleta- vad väga meele meie maadlejate koos- käimise ruume aastat 10—20 tagasi, kus toodi ämbriga talvel lund pesemiseks ja kivikõval matil silda tongiti.

Vastand teiste Riia raskejõustiku klubidele, eriti ruumide suhtes, on I Riia atleetklubi, mis ka kõige vanem spordiklubidest Lätis. Riia I. atleetklubi pühitseb 3. nov. oma 38 a. tegevuse juubelit.

Klubi on asutatud 1890. a. Riias ja te- gutsenud ilma vaheaegadeta, koondades enese ümber spordihuvilisi, eriti just raskejõustiklasi. Praegu on klubil ligi 400 liiget ning tänu praegusele klubi esimehele hra Skultisele, omab klubi eriti nägusad uued ruumid Võnnu tän. 43. Klubi tarvi- tada on poksi-, maadlus-, tõste-, duschi-, koosoleku- ning einelauaruumid.

Jälgides I. atleetklubi tegevust, võib rõõmustavalt märgata kavakindlat korda harjutustes, mille üle eriti hoolitseb klubi treener hra Meezit. Atleetklubi, kes praegust väiksel viisil opositsioonis Läti raskejõustiku liiduga, on väga pahane Läti liidu tegevuse üle, iseäranis Eesti sportlaste ignoreerimise pärast.

N. Kursmann.

Ü. s. Liivika ringreisil.

3. ja 4. novembril viibis Tartu ü. s. Liivika Tallinas kohalise N. M. K. Ü. külalisena.

Esimesel õhtul võitis Liivika niihästi korv- kui ka võrkpallis N. M. K. Ü-d, tagajärgedega korvpallis 29:24 ja võrkpallis 2:1.

Teisel päeval oli vastaseks Liivikale võrkpal- lis Tallinna parimaid meeskondi — Kalev, kes ka võitis 2:0.

Korvpallis võitis E. meister Russ (I. a. Vit- jas) 42:16. Teisel päeval avaldas mängu peale tugevat mõju meeste väsimus. Mõnel tuli kahe päevaga maha pidada 4—5 mängu.

10. ja 11. novembril viibis Liivika Pärnus. Pikk ja väsitav reis ning eelmise nädala mängud jätsid oma jäljed mängijatele.

Esimesel päeval oli Liivikal võistlus Pärnu Vaprusega, kes võitis 2:1. Halb on valgustus, mi- da ka Tall. N. M. K. Ü. võimla kohta peab ütleva. Harjumatuil mängijail on võrkpalli iseäranis ras- ke seal mängida.

Korvpallis võitis Liivika 38:17.

Teisel päeval võitis Liivika Tervise võrkpal- lis 2:1. Korvpallis mängis ta viigi Vaprusega 23:23.

Liivika koosseisust puudusid Norman ja Gäärman.

Nii siis kaheksa võistluse kohta neli võitu, kolm kaotust ja üks viik.

Ü. s. Liivikal seisab ees tuleval semestril pikem reis läbi Euroopa.

Treenerina ü. s. Liivikal tegutseb H. Niiler, värske kehakasvatuse juht Ameerikast.

Ü. s. Liivikasse on koondunud ka kõik endi- sed parimad Tall. keskkoolide käsipallimängijad: Norman, Zimmerman, Margevitsch, Karro, Pek- kan, Veinman, Gäärman, Treier, Kalman j. t. Seega rida ekstraklassi mängijaid.

— Berliin lõi jalgpallis Oslot 2:0.

VILJANDI ARENG.

Kergejõustikus saavutati märgata vat edu. — Jalgpall jälle kängus. Viljandil valmimas kaks spordiplatsi.

Kuigi käesolev sügis pole olnudki nii väga kare spordimeeste vastu ning kuni hilise ajani lubanud väljas sportida — ometi lõpetati Viljandi suvispordi hooaeg juba septembri esimesel poolel. Osalt oli see tingitud sellest, et mitmed sportlased valgusid ülikoolilinnu, teine osa jälle oktoobri esimesel sõjaväkke — ka valmistas Tallinna Merkuur teatud pettumuse oma valeda, lubas kuni viimse minutini tulla, kuid siis ütles sellest telegrammi teel ära. Igatahes polnud mainit teguviis pealinna jalgpallimeeskonna poolt kuigi korrektne, ning kaotab arvatavasti mitmeks ajaks isu pealinna Viljandi kutsuda. Petetud sai niihästi jalgpallipublik kui ka jalgpallimehed ise. Ja nii vaibuski hooaeg ilma kära ja müra.

Mis möödunud hooaega puutub, siis oli ta osalt ka kaunis „must“. Vähemalt kergejõustik löi Viljandis hästi läbi, kuna vaesekslapseks, kes peaaegu vaid kaotuste osaliseks sai — oli jalgpall.

Kergejõustiku alal korraldati üldse 13 võistlust. Peale selle veel kaks võistlust väljaspool Viljandit — viljandlaste osavõtuga kaitseliidupäev ja Pärnu-Viljandi linnavõistlus — mõlemad Pärnus.

Kõige paremaid tagajärgi saavutati visketes — siin ületavad kuulitõukes 12 m piiri 5 meest, järjekorras Ivask, H. Lilienthal, E. Reisenberg, E. Lilienthal ja A. Mitt. Ka K. Tamm oli kindel 12 m mees, kuid ei võtnud võistlustest kuulitõukes osa. Kettaheitel ületas 38 m piiri 4 meest: E. Lilienthal, R. Ivask, A. Mitt ning H. Lilienthal. Üle 30 meetri oli veel 9 meest.

Odaviskes oli esimene jällegi H. Lilienthal 56,5 mtr, kuna harjutustel kodukohas Tarvastus on ületanud isegi 60 m piiri. Järgmised paremad olid: Siilak 48,08 m ja A. Balzar 47,5 m. Üle 40 m üldse 7.

Hüpetes oli parem endine tartlane E. Labent, kes saavutas kõrgus 6,83, kõrgus 1,60, kolmik 13,58 ja teivas 2,80 m. Järgnevad hüppemehed on E. Lilienthal vastavalt (6,13 — 1,60 — 12,88 ja 3 m), siis H. Lilienthal 6,24, 1,55, 12,40, kuna teivas pole hüpanud.

Lubava mehena pani end maksma sügisestel keskkoolidevahelistel võistlustel 17-aastane B. Äniline, saavutades kolmikus kerge vaevaga 12,79, kuna järgneval päeval lakkamatult allarabisev vihm takistas kaugushüppes hiilgamast — saavutas vaid 5,89 m. Treeningtagajärg on kindlalt üle 6 m, ka kõrguses näitas ta 1,60 m.

Jooksudes oli tublisti teistest paremaks E. Labent, kuna järgnesid E. Lilienthal ja B. Äniline. 400 m favoriidiks oli J. Mager, kes sügisel jõudis 54,7 sek. 1500 mtr. ja pikematel maadel domineerisid J. Erg, A. Rüütel ja Kaalep, saavutati ka võrdlemisi kenad uued maak. rekordid — 1500 m — 4,28,2 ja 3000 m — 9,50,2.

Ka oli veel teistelgi aladel keni saavutusi, kuid ruumi puudusel peab neist vaikima.

Kuigi ülaltoodust võiks välja lugeda, et Viljandi on rohkesti hiilgavate saavutustega mehi hankinud ning tahab nendega hiilgada, ei ole asi tööpoolest nii, vaid edu oli seletatav just harjutajate rohkusega. Kui varemadel aastatel vaid üksikuid sportlasi võis Viljandi ainukesel spordiplatsil — maak. gümn. pargis — näha, siis möödunud suvel kihas plats aina harjutajatest. Polnud sageli isegi ruumi kuskil harjutada, seevõrra olid viskepaigad ning hüppekastid okupeeritud. Ja seetõttu ei jäänud muidugi edu tulemata. Suuremaks krooniks kergejõustiku edule oli igatahes vana rivaali — Pärnu võitmine kergejõustikus septembri alul.

Suurt puudust on seni Viljandis tuntud spordiplatsidest. Ainukesena oli selleks vaid kohane ülalmainitud maak. gümn. park — kuid et see oli puid täis, siis loomulikult polnud mingit avarust sportimiseks. Eriti jalgpallimängude takistajaiks olid 5 tamme jalgpalliplatsil. Nende mahavõtmisest unistati juba rida aastaid, kuid ikkagi ei olnud võimalik mahavõtmist teostada, kuna sarnasele toimingule kooli direktor täie sülega vastu sõdis. Kuid sel sügisel — hooaja lõpul — saavutati siiski eesmärk ning tammed langesid kirvehoopide all, et järgneval aastal oleks vabam sportida. Talvel ehitatakse sinna kavatsuste kohaselt liuväli, mis loodetavasti nii avar on, et ka jääpalli saab mängida.

Ka teine spordiplats — järveäärne staadion — on juba suuremalt osalt tasandatud ning praegu on torutamine käsil. Lootuste kohaselt saab ta ka tuleval suvel valmis, nii et Viljandi saab ühel hooil kohe kaks spordiplatsi — ja mõlemad võrdlemisi korralikud.

Ka kolmas platski on veel kavatsusel — mis ainult sel puhul teostatakse, kui linn veelgi suureneb.

Igatahes on Viljandi küllaldaselt selleks spordiplatsidega varustatud, et 1930. a. saaks üleriiklisi kaitseliidupäevi Viljandis korraldada.

Rootsi paremad tagajärjed.

100 m: Sjöström 10,6; Sköld 10,9. Sama aega jooksid veel ka Kugelberg, H. Eriksson, E. Lundkvist, Hallberg ja Palmgren. 9 meest jooksid 11,0. 200 m: Kugelberg 21,9; S. Pettersson 21,9; Sköld 22,0; 22,4 — Lindkvist, Ahlm, H. Eriksson. 13 meest alla 23,0. 400 m: Kugelberg 49,5; Hammargren ja S. Pettersson 49,7; Bylehn ja Wachenfeldt 49,0; Engdahl 50,0. 16 meest alla 51,0. 800 m: Bylehn 1,52,8; Josefson 1,54,8; Kraft 1,55,4; Sunesson 1,56,1. 17 meest alla 2 min. 1500 m: Vide 4,00,2; Sjögren 4,01,3; Andersson 4,01,5; Kraft 4,01,8. 18 meest alla 4,10. 3000 m: Vide 8,37,4; Eklöf 8,40,6; Lindgren 8,56,3; Stenfelt 8,59,9. 5000 m: Vide 14,41,1; Magnusson 14,58,8; Eklöf 15,03,0. 25 meest alla 16 min. 10.000 m: Vide 31,01,0; Lindgren 31,26,0; Magnusson 31,37,0. 18 meest alla 34 min. 110 m tõk.:

S. Pettersson ja Wennström 14,7; Andersson 15,2; Lundgren 15,4. 7 meest alla 16. 400 m tõk.: S. Pettersson 52,4; Kjellström 54,6; Lundgren 56,7. 10 meest alla 1 min. Kaugus: Hallberg 7,50; Svensson 7,39; Bergman 7,19. 8 meest üle 7 m. Kõrgus: Adolfsson ja Hulteranz 1,90; Bergström 1,88; Jansson 1,87. 6 meest 1,85 ja 10 meest 1,80. Teivas: Lindblad 4,00; Nilsson 3,83; Santesson ja Svensson 3,65. 14 meest veel üle 350. Kolmik: Häggström 14,48; E. Svensson 14,29; J. Svensson 14,17. 6 meest üle 14. Kuul: Norrby 13,95; H. Jansson 13,90; B. Jansson 13,83. Ainult 7 meest üle 13 m. Ketas: A. Erikson 44,15; Karlsson 43,66; Forsberg 43,00. 17 meest üle 40 m. Oda: Lundqvist 71,01; Lindström 67,77; Bergström 66,46. 5 meest üle 60 m. Vasar: Sköld 51,85; Lind 49,32; Janson 47,61; Andersson 46,55. 12 meest üle 40 m.

«Ovomaltine» on väärtuslikumatest toiduainetest, konsentreeritud loomulik jõuait, heamaiguline ja kergesti seediv, aitab suurendada vaimlist ja kehalist vastupidavust ja töövõimet.

OVOMALTINE

kosutab ka Teid.

Dr. A. Wander A-G, Bern, Schweiz.

Múügil kõikides apteekides ja rohukauplustes.

LADU: A.-S. «Ephag», Tallinn, Harju tän. 41 ja Narva mnt. 42. Tartus, Lille t. 1,

— K. Schubert parandas Saksa 100 m vabaujumise rekordi 1.00,6 peale. Endine oli H. Heinrichi 1.01,0.

Spordiäri

RESEV-RESEL

Tallinn, Toompuiestee 19, telef. 20-19.

Soovitab oma valmistatud spordi ja võimlemise abinõusid.

O.-ü. „Esto“

Tallinn, Pikk t. 47, tel. 10-02.

Kofale jõudnud suusad suures valikus.

Võetakse vastu tellimisi Norra kiiruisutamise panskide ja Rootsi Stille & Co luuisutamise raudade peale.

Ladus saadaval kõik tarvisminevad spordiabinõud.

Igasugused spordiabinõud.

Spordiseltsidele sõjaväelastele ja koolidele hinnaalandus.

Kaubamaja

„Sport“

Tallinn, Narva mnt. 19, kõnekr. 23-00.